

**DECIZIA nr.166
din 17 martie 2015**

**referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor
art.54, art.344 alin.(3) și (4), art.346 alin.(3) și (7), art.347 și art.549¹
din Codul de procedură penală**

Augustin Zegrean	-președinte
Valer Dorneanu	-judecător
Petre Lăzăroiu	-judecător
Mircea Ștefan Minea	-judecător
Daniel Marius Morar	-judecător
Mona – Maria Pivniceru	-judecător
Puskás Zoltán Valentin	-judecător
Simona - Maya Teodoroiu	-judecător
Tudorel Toader	-judecător
Doina Suliman	-magistrat-asistent șef

Cu participarea reprezentantului Ministerului Public, procuror Marinela Mincă.

1. Pe rol se află soluținarea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art.54, art.344 alin.(3) și (4), art.346 alin.(3) și (7) și art.347 din Codul de procedură penală, excepție ridicată de Constantin Petcu în Dosarul nr.737/270/2014 al Judecătoriei Onești. Excepția de neconstituționalitate formează obiectul Dosarului Curții Constituționale nr.1022D/2014.

2. La apelul nominal lipsesc părțile, față de care procedura de citare este legal îndeplinită.

3. Cauza fiind în stare de judecată, președintele acordă cuvântul reprezentantului Ministerului Public, care pune concluzii de respingere, ca neîntemeiată, a excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art.54 din Codul de procedură penală, și ca inadmisibilă, a excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art.344 alin.(3) și (4), art.346 alin.(3) și (7) și art.347 din Codul de procedură penală. Reprezentantul Ministerului Public mai arată că procedura

desființării totale sau parțiale a unui înscris este reglementată de dispozițiile art.549¹ din Codul de procedură penală, însă autorul excepției nu a invocat expres acest text.

CURTEA,

având în vedere actele și lucrările dosarului, reține următoarele:

4. Prin Încheierea din 8 octombrie 2014, pronunțată în Dosarul nr.737/270/2014, **Judecătoria Onești a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art.54, art.344 alin.(3) și (4), art.346 alin.(3) și (7) și art.347 din Codul de procedură penală.**

5. Excepția de neconstituționalitate a fost ridicată de pârâul Constantin Petcu într-o cauză având ca obiect soluționarea sesizării Parchetului de pe lângă Judecătoria Onești privind anularea unui contract de prestări servicii.

6. **În motivarea excepției de neconstituționalitate**, autorul acesteia susține că art.54 din Codul de procedură penală reprezintă „o veritabilă încălcare a dreptului constituțional la apărare, dar și o limitare a dreptului de acces liber și complet la justiție,” deoarece soluționarea cauzelor, în camera preliminară, se face „fără prezența părților, avocaților, a procurorilor, fără analiza în contradictoriu.”

7. Consideră că dispozițiile art.344 alin.(3) și (4) din Codul de procedură penală sunt contrare prevederilor art.6, art.13 și art.14 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, întrucât cererile și excepțiile cu privire la legalitatea administrării probelor și a efectuării actelor de către organele de urmărire penală se pot formula de către apărătorul din oficiu numai în scris într-un termen care nu poate fi mai scurt de 20 de zile. Apreciază că „stabilirea termenelor de 10 zile pentru unele părți și de 20 de zile pentru alte părți confirmă că nu există egalitate de tratament, sunt termene nejudicioase.”

8. În continuare, autorul excepției susține că art.346 alin.(3) și (7) contravine art.6 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, deoarece, în cazul dispozițiilor alin.(3) lit.a), „la restituirile condiționate se descriu situații de fapt și nu faptele”, iar dispozițiile alin.(7) prevăd că „judecătorul de

cameră preliminară, care a dispus începerea judecării, exercită funcția de judecată în cauză.”

9. Consideră că, așa cum este reglementat în art.347 din Codul de procedură penală termenul de trei zile în care procurorul și inculpatul pot face contestație cu privire la modul de soluționare a cererilor și excepțiilor, acesta este un termen „imprevizibil” și „nerezonabil” care „face ineficiente prevederile art.13 și art.14 din Convenție.”

10. În fine, apreciază că „toate reglementările cuprinse în Titlu II – *Camera preliminară* reprezintă „adevărate probe de ineficiență juridică și ineficacitate juridică,” care încalcă principiile statului de drept.

11. **Judecătoria Onești** opinează că excepția de neconstituționalitate a art.54 din Codul de procedură penală este neîntemeiată, deoarece textul de lege criticat nu contravine prevederilor constituționale ale art.21 și art.24 și nici art.6 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale. Referitor la dispozițiile art.344 alin.(3) și (4), art.346 alin.(3) și (7) și art.347 din Codul de procedură penală, arată că acestea nu au legătură cu soluționarea cauzei.

12. Potrivit prevederilor art.30 alin.(1) din Legea nr.47/1992, încheierea de sesizare a fost comunicată președinților celor două Camere ale Parlamentului, Guvernului și Avocatului Poporului, pentru a-și exprima punctele de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

13. **Președinții celor două Camere ale Parlamentului, Guvernul și Avocatul Poporului** nu au transmis punctele lor de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

CURTEA,

examinând încheierea de sesizare, raportul întocmit de judecătorul-raportor, concluziile procurorului, dispozițiile de lege criticate, raportate la prevederile Constituției, precum și Legea nr.47/1992, reține următoarele:

14. Curtea Constituțională a fost legal sesizată și este competentă, potrivit dispozițiilor art. 146 lit. d) din Constituție, precum și ale art.1 alin.(2), ale art.2,

art.3, art.10 și art.29 din Legea nr.47/1992, să soluționeze excepția de neconstituționalitate.

15. Obiectul excepției de neconstituționalitate, astfel cum rezultă din încheierea de sesizare, îl constituie dispozițiile art.54, art.344 alin.(3) și (4), art.346 alin.(3) și (7) și art.347 din Codul de procedură penală, publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.486 din 15 iulie 2010, dispoziții care au următorul cuprins:

Art.54 - **Competența judecătorului de cameră preliminară:** „Judecătorul de cameră preliminară este judecătorul care, în cadrul instanței, potrivit competenței acesteia:

- a) verifică legalitatea trimiterii în judecată dispuse de procuror;
- b) verifică legalitatea administrării probelor și a efectuării actelor procesuale de către organele de urmărire penală;
- c) soluționează plângerile împotriva soluțiilor de neurmărire sau de netrimitere în judecată;
- d) soluționează alte situații expres prevăzute de lege.”;

Art.344 alin.(3) și (4) – **Măsurile premergătoare:** „(3) În cazurile prevăzute de art. 90, judecătorul de cameră preliminară ia măsuri pentru desemnarea unui apărător din oficiu și stabilește, în funcție de complexitatea și particularitățile cauzei, termenul în care acesta poate formula în scris cereri și excepții cu privire la legalitatea administrării probelor și a efectuării actelor de către organele de urmărire penală, care nu poate fi mai scurt de 20 de zile.

(4) La expirarea termenelor prevăzute la alin. (2) și (3), judecătorul de cameră preliminară comunică cererile și excepțiile formulate de către inculpat ori excepțiile ridicate din oficiu parchetului, care poate răspunde în scris, în termen de 10 zile de la comunicare.”;

Art.346 alin.(3) și (7) – **Soluțiile:** „(3) Judecătorul de cameră preliminară restituie cauza la parchet dacă:

a) rechizitoriul este neregulamentar întocmit; iar neregularitatea nu a fost remediată de procuror în termenul prevăzut la art. 345 alin. (3), dacă neregularitatea atrage imposibilitatea stabilirii obiectului sau limitelor judecății;

b) a exclus toate probele administrate în cursul urmăririi penale;

c) procurorul solicită restituirea cauzei, în condițiile art. 345 alin. (3), ori nu răspunde în termenul prevăzut de aceleași dispoziții. [...]

(7) Judecătorul de cameră preliminară care a dispus începerea judecății exercită funcția de judecată în cauză.";

Art.347 – **Contestația:** "(1) În termen de 3 zile de la comunicarea încheierii prevăzute la art. 346 alin. (1), procurorul și inculpatul pot face contestație cu privire la modul de soluționare a cererilor și a excepțiilor, precum și împotriva soluțiilor prevăzute la art. 346 alin. (3)-(5).

(2) Contestația se judecă de către judecătorul de cameră preliminară de la instanța ierarhic superioară celei sesizate. Când instanța sesizată este Înalta Curte de Casație și Justiție, contestația se judecă de către completul competent, potrivit legii.

(3) Dispozițiile art. 343-346 se aplică în mod corespunzător."

16. Cererea de sesizare a Curții Constituționale a fost formulată de Constantin Petcu cu ocazia soluționării de către Judecătoria Onești a cererii Parchetului de pe lângă Judecătoria Onești de desființare totală a unui contract de prestări servicii, în temeiul art.315 alin.(2) lit.d) din Codul de procedură penală.

17. Examinând istoricul cauzei, Curtea observă că, prin rezoluția din 16 mai 2013 a Parchetului de pe lângă Judecătoria Onești, s-a dispus începerea urmăririi penale față de autorul excepției pentru săvârșirea infracțiunii de fals în înscrisuri sub semnătură privată, prevăzută și pedepsită de dispozițiile art.290 din Codul penal anterior (art.322 din noul Cod penal), reținându-se că acesta, în calitate de administrator al unei societăți comerciale, a întocmit în fals un contract de prestări servicii, semnând la rubrica „beneficiar” pe Dorin-Octavian Drăgoi, după care a folosit acest act în Dosarul civil nr.1563/110/2011 al Tribunalului Covasna.

18. Parchetul de pe lângă Judecătoria Onești, prin Ordonanța nr.784/P/2013 din 26 ianuarie 2014, a dispus scoaterea de sub urmărirea penală și aplicarea unei sancțiuni cu caracter administrativ față de făptuitorul Constantin Petcu, considerând că în cauză sunt aplicabile dispozițiile art.10 lit.b¹) din Codul de procedură penală din 1968 - „*fapta nu prezintă gradul de pericol social al unei infracțiuni.*” Această soluție a fost menținută ca temeinică și legală de Judecătoria Onești.

19. Ca urmare a adoptării soluției de scoatere de sub urmărire penală, la 4 februarie 2014, Parchetul de pe lângă Judecătoria Onești a sesizat Judecătoria Onești solicitând instanței desființarea totală a contractului de prestări servicii, în temeiul dispozițiilor art.315 alin.(2) lit.d) din Codul de procedură penală, astfel că această cauză a fost repartizată unui complet specializat în cauze penale, respectiv judecătorului de cameră preliminară.

20. Având în vedere că autorul a ridicat excepția de neconstituționalitate în fața judecătorului de cameră preliminară sesizat de către procuror, conform art.315 pct.2 lit.d) din Codul de procedură penală, cu propunerea de desființare totală a înscrisului, precum și faptul că procedura desființării unui înscris este reglementată de art.549¹ din Codul de procedură penală, intitulat „*Procedura de confiscare sau desființare a unui înscris în cazul clasării,*” și că judecătorul de cameră preliminară are, potrivit acestui text coroborat cu art.54 lit.d) din Codul de procedură penală, competența de a se pronunța în materie, Curtea Constituțională va reține ca obiect al excepției și dispozițiile art.549¹ din Codul de procedură penală alături de dispozițiile de lege invocate expres de autorul excepției și reținute în încheierea de sesizare a judecătorului.

21. Articolul 549¹ a fost introdus prin pct.319 al art.102, Titlul III din Legea nr.255/2013 pentru punerea în aplicare a Legii nr.135/2010 privind Codul de procedură penală și pentru modificarea și completarea unor acte normative care cuprind dispoziții procesual penale, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.515 din 14 august 2013, și are următorul cuprins: „(1) *În cazul în care procurorul a dispus clasarea sau renunțarea la urmărirea penală și sesizarea*

judecătorului de cameră preliminară în vederea luării măsurii de siguranță a confiscării speciale sau a desființării unui înscris, ordonanța de clasare, însoțită de dosarul cauzei, se înaintează instanței căreia i-ar reveni, potrivit legii, competența să judece cauza în primă instanță, după expirarea termenului prevăzut la art.339 alin.(4) ori, după caz, la art.340 sau după pronunțarea hotărârii prin care plângerea a fost respinsă.

(2) Judecătorul de cameră preliminară comunică persoanelor ale căror drepturi sau interese legitime pot fi afectate o copie a ordonanței, punându-le în vedere că în termen de 10 zile de la primirea comunicării pot depune note scrise.

(3) După expirarea termenului prevăzut de alin.(2), judecătorul de cameră preliminară se pronunță asupra cererii prin încheiere motivată, în camera de consiliu, fără participarea procurorului ori a persoanelor prevăzute la alin.(2), putând dispune una dintre următoarele soluții:

a) respinge propunerea și dispune, după caz, restituirea bunului ori ridicarea măsurii asigurătorii luate în vederea confiscării;

b) admite propunerea și dispune confiscarea bunurilor ori, după caz, desființarea înscrisului.

(4) În termen de 3 zile de la comunicarea încheierii, procurorul și persoanele prevăzute la alin.(2) pot face, motivat, contestație. Contestația nemotivată este inadmisibilă.

(5) Contestația se soluționează de către instanța ierarhic superioară celei sesizate ori, când instanța sesizată este Înalta Curte de Casație și Justiție, de către completul competent potrivit legii, care se pronunță prin încheiere motivată, fără participarea procurorului și a persoanelor prevăzute la alin.(2), putând dispune una dintre următoarele soluții:

a) respinge contestația ca tardivă, inadmisibilă sau nefondată;

b) admite contestația, desființează încheierea și rejudecă propunerea potrivit alin.(3)."

22. În opinia autorului excepției de neconstituționalitate, aceste dispoziții legale contravin prevederilor constituționale cuprinse în art.1 – *Statul român*, art.21 – *Accesul liber la justiție* și art.24 – *Dreptul la apărare*, precum și prevederilor convenționale cuprinse în art.6 – *Dreptul la un proces echitabil*, art.13 – *Dreptul la un recurs efectiv* și art.14 – *Interzicerea discriminării* din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

23. În motivare, autorul susține că judecata cauzei în procedura de cameră preliminară reprezintă ”o veritabilă încălcare a dreptului constituțional la apărare, dar și o limitare a dreptului de acces liber și complet la justiție”, deoarece soluționarea cauzelor în această procedură se face ”fără prezența părților, a avocaților, a procurorilor, fără analiza în contradictoriu”.

24. Analizând excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art.344 alin.(3) și (4), art.346 alin.(3) și (7) și art.347 din Codul de procedură penală, Curtea reține că acestea reglementează măsurile premergătoare, soluțiile și contestația în procedura camerei preliminare, iar potrivit art.342 din Codul de procedură penală, obiectul procedurii în camera preliminară îl constituie verificarea, *după trimiterea în judecată*, a competenței și a legalității instanței, precum și verificarea legalității administrării probelor și a efectuării actelor de către organele de urmărire penală. Or, în cazul de față, autorul excepției nu a fost trimis în judecată, față de el dispunându-se soluția de scoatere de sub urmărire penală și aplicarea unei sancțiuni cu caracter administrativ. Prin urmare, aceste dispozițiile de lege nu au legătură cu soluționarea cauzei în sensul art.29 alin.(1) din Legea nr.47/1992, astfel că excepția de neconstituționalitate cu un atare obiect este inadmisibilă.

25. Cât privește excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art.54 din Codul de procedură penală, Curtea reține că acestea reglementează competența judecătorului de cameră preliminară, care, în afara atribuțiilor expres prevăzute la lit.a) – *verificarea legalității trimiterii în judecată* -, la lit.b) - *verificarea legalității administrării probelor și a efectuării actelor procesuale de către organele de urmărire penală* -, și la lit.c) – *soluționarea plângerilor împotriva soluțiilor de*

neurmărire sau de netrimiteră în judecată -, soluționează, conform lit.d), și **alte situații expres prevăzute de lege**.

26. Tocmai în temeiul art.54 lit.d) din Codul de procedură penală, legiuitorul are posibilitatea de a reglementa în cuprinsul Codului de procedură penală competența judecătorului de cameră preliminară și cu privire la alte situații. Astfel, judecătorul de cameră preliminară este competent să se pronunțe asupra: recuzării, abținerii (art.67 alin.(6) și art.68 alin.(4) din Codul de procedură penală), măsurilor preventive referitoare la controlul judiciar/pe cauțiune, arestul preventiv, calea de atac asupra măsurilor preventive, verificarea măsurilor preventive după trimiterea în judecată/în cursul urmăririi penale (art.203 alin.(2) și (3), art.205 alin.(1), art.207, art.208, art.211 alin.(2), art.214, art.216 alin.(2) din Codul de procedură penală), măsurilor de protecție cu privire la martorii amenințați (art.126 alin.(7) din Codul de procedură penală), luării și ridicării măsurilor provizorii de siguranță cu caracter medical – obligarea provizorie la tratament medical (art.245-246 din Codul de procedură penală), internării medicale provizorii (art.247-248 din Codul de procedură penală), luării măsurilor asigurătorii (art.249, art.254 din Codul de procedură penală), contestației împotriva modului de aducere la îndeplinire a măsurii asigurătorii luate de către judecătorul de cameră preliminară (art.250 alin.(6) din Codul de procedură penală), restituirii lucrurilor (art.255 din Codul de procedură penală), amenzii judiciare (art.284 din Codul de procedură penală), confiscării (art.315 din Codul de procedură penală), soluționării contestațiilor împotriva hotărârilor pronunțate de judecătorul de cameră preliminară de la instanța ierarhic inferioară (art.425¹ alin.(5) din Codul de procedură penală), măsurilor preventive referitoare la persoana juridică (art.491 alin.(3) și art.493 din Codul de procedură penală), precum și asupra sesizării privind luarea măsurii de siguranță a confiscării speciale sau a desființării unui înscris în caz de clasare sau renunțare la urmărirea penală, conform art.549¹ din Codul de procedură penală.

27. Ținând seama de cele arătate, Curtea constată că prevederile art.54 din Codul de procedură penală, care prin conținutul normativ al lit.a), b) și c),

reglementează atribuții exprese ale judecătorului de cameră preliminară, iar prin lit.d) stabilește posibilitatea judecătorului de cameră preliminară de a soluționa și alte situații prevăzute de lege, nu încalcă prevederile constituționale și convenționale invocate, întrucât legiuitorul are îndrituirea constituțională, potrivit art.126 alin.(2) din Constituție, de a stabili competența instanțelor judecătorești și procedura de judecată, astfel că excepția de neconstituționalitate a acestor dispoziții legale este neîntemeiată.

28. Analizând excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art.549¹ din Codul de procedură penală, Curtea reține că acestea reglementează procedura de confiscare sau desființare a unui înscris în cazul clasării, atribuție conferită de către legiuitor judecătorului de cameră preliminară tocmai în considerarea art.54 lit.d) din Codul de procedură penală și în completarea dispozițiilor art.315 alin.(2) lit.c) și d) din Codul de procedură penală.

29. Conform acestor dispoziții de lege, competența de a dispune asupra confiscării bunurilor sau asupra desființării parțiale sau totale a unui înscris, în cazul clasării sau al renunțării la urmărirea penală, aparține judecătorului de cameră preliminară, care, sesizat de procuror, se pronunță asupra cererii prin încheiere motivată, în camera de consiliu, fără participarea procurorului ori a persoanelor ale căror drepturi sau interese legitime pot fi afectate, după ce, în prealabil, acestora li s-a comunicat o copie a ordonanței procurorului, cu posibilitatea de a depune note scrise în termen de 10 zile. Judecătorul poate fie să respingă propunerea, fie să o admită, caz în care dispune confiscarea bunurilor ori, după caz, desființarea înscrisului. Împotriva încheierii judecătorului de cameră preliminară se poate formula contestație, care se soluționează prin încheiere motivată, fără citarea persoanelor interesate și fără participarea procurorului.

30. Dintr-o perspectivă istorică, Curtea observă că în Codul de procedură penală anterior, art.245 alin.1 lit.c¹) și art.249 alin.2 cu raportare la art.245 alin.1 lit.c¹) stabileau faptul că prin ordonanțele de încetare a urmăririi penale sau de scoatere de sub urmărire penală se dispune și asupra „sesizării instanței civile

competente cu privire la desființarea totală sau parțială a unui înscris." Cu privire la aceste dispoziții, prin Decizia nr.2 din 17 ianuarie 2011 pentru examinarea recursului în interesul legii cu privire la interpretarea și aplicarea unitară a dispozițiilor art.45 alin.1 teza finală din Codul de procedură civilă raportat la dispozițiile art.245 alin.1 lit.c¹) din Codul de procedură penală, asupra legitimării procesuale active a procurorului de a formula acțiunea civilă pentru desființarea totală sau parțială a unui înscris falsificat atunci când acțiunea penală s-a stins în faza de urmărire penală printr-o soluție de netrimitere în judecată, Înalta Curte de Casație și Justiție a stabilit că „art.245 alin.1 lit.1 lit.c¹) din Codul de procedură penală, statuează cu valoare de principiu asupra dreptului procurorului de a sesiza instanța civilă cu privire la desființarea totală sau parțială a unui înscris, fără a face vreo distincție cu privire la motivele pentru care se solicită desființarea înscrisului.” De asemenea, s-a statuat că această reglementare reprezintă *"un caz expres prevăzut de lege"*, în înțelesul art.45 alin.1 teza finală din Codul de procedură civilă, în care procurorului i se recunoaște legitimare procesuală pentru a formula acțiune civilă.

31. Tot în legătură cu acest aspect, amintim Decizia nr.XV din 21 noiembrie 2005 a Înaltei Curți de Casație și Justiție privind recursul în interesul legii cu privire la organul judiciar competent să dispună desființarea totală sau parțială a unui înscris falsificat în cauzele în care acțiunea penală s-a stins în faza de urmărire penală, printr-o soluție de netrimitere în judecată adoptată de procuror, prin care instanța supremă a statuat că, „pentru cauzele în care acțiunea penală s-a stins în faza de urmărire penală, instanța penală nefiind deci sesizată cu soluționarea acțiunii penale, nici o formă de procedură penală nu prevede competența acestei instanțe de a se pronunța cu privire la acțiunea civilă și de a dispune repararea pagubei în natură prin desființarea totală ori parțială a unui înscris sau prin orice alt mijloc de reparare.

Ca atare, în lipsa unei norme de procedură care să prevadă competența instanței penale de a soluționa acțiunea civilă în cauzele în care procurorul a adoptat o soluție de netrimitere în judecată și în raport cu prevederile art.184 din Codul de procedură civilă, potrivit căroră, când nu este caz de judecată penală sau dacă acțiunea publică

s-a stins sau s-a prescris, falsul se va cerceta de instanța civilă, prin orice mijloace de dovadă, competența de a dispune desființarea totală sau parțială a unui înscris falsificat, în cauzele în care acțiunea penală s-a stins în faza de urmărire penală, aparține instanței civile.”

32. Așa fiind, Curtea constată că, în legislația anterioară, în procedura desființării totale sau parțiale a unui înscris, instanța civilă soluționa cauza în baza principiilor care guvernează un proces echitabil, în condiții de publicitate, contradictorialitate și oralitate, cu respectarea dreptului la apărare, prin administrarea probațiunii, a invocării de cereri și excepții, fiind respectate pe deplin prevederile constituționale ale art.21 alin.(3) și art.24, precum și art.6 par.1 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

33. În prezent, Curtea observă că, odată cu intrarea în vigoare a noului Cod de procedură penală, procedura desființării unui înscris nu mai este atribuită instanței civile, ci instanței penale, respectiv judecătorului de cameră preliminară, conform art.549¹, aceasta fiind una dintre procedurile speciale reglementate expres de Titlul IV din noul cod. Doctrina recentă arată că, în reglementarea actuală, instanța sesizată este cea penală și nu cea civilă, cauza neavând natura unei acțiuni civile, nici în situația în care obiectul sesizării îl constituie desființarea unui înscris.

34. Pe de altă parte, Curtea observă că, deși autorul excepției se află în ipoteza unei cauze care are ca obiect desființarea unui înscris, iar nu în cea a confiscării speciale a unui bun, ca urmare a adoptării unei soluții de clasare sau de renunțare la urmărirea penală, cele două cauze în care procedura devine incidentă sunt reglementate unitar, în același articol 549¹ din Codul de procedură penală, și nu pot fi disociate în analiza efectuată și în soluția pe care Curtea urmează să o pronunțe, fiind aplicabile dispozițiile art.31 alin.(2) din Legea nr.47/1992.

35. Potrivit dispozițiilor Codului de procedură penală anterior, procurorul era cel care, adoptând o ordonanță de scoatere de sub urmărire penală ori de încetare a urmăririi penale se pronunța, potrivit art.245 alin.1 lit.b) și a art.249 alin.2 raportat la art.245 alin.1 lit.b), asupra confiscării bunurilor, soluție criticabilă din perspectiva

dreptului la un proces echitabil, în componenta sa privind accesul la o instanță independentă și imparțială.

36. Pornind de la aceste premise, Curtea urmează să analizeze în ce măsură dispozițiile art.549¹ din Codul de procedură penală respectă prevederile constituționale și convenționale referitoare la dreptul la un proces echitabil și dreptul la apărare, prevăzute de art.21 alin.(3) și art.24 din Constituție și de art.6 par.1 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

37. Ținând seama de concepția legiuitorului cu privire la procedura de judecată în camera preliminară, și în cazul procedurii speciale privind confiscarea specială sau desființarea unui înscris, soluționarea cauzelor de către judecătorul de cameră preliminară se face în camera de consiliu, fără participarea procurorului și a persoanelor ale căror drepturi sau interese legitime pot fi afectate, și fără posibilitatea de a propune probe, de a formula cereri și a ridica excepții, în condițiile în care aceștia pot depune doar note scrise.

38. Examinând dispozițiile legale privind competența judecătorului de cameră preliminară de verificare a legalității trimiterii ori netrimiterii în judecată (art.345 alin.(1), art.346 alin.(1) și art.347 alin.(3) din Codul de procedură penală), prin Decizia nr.641 din 11 noiembrie 2014, Curtea Constituțională a reținut că procedura camerei preliminare a fost încredințată unui judecător, a cărui activitate se circumscrie competenței materiale, personale și teritoriale ale instanței din care face parte, conferindu-i acestei noi faze procesuale un caracter jurisdicțional. Totuși, din reglementarea atribuțiilor pe care funcția exercitată de judecătorul de cameră preliminară le presupune, prevăzute expres la art.54 din Codul de procedură penală, Curtea a observat că „activitatea acestuia nu privește fondul cauzei, actul procesual exercitat de către acesta neantamând și nedisponând, în sens pozitiv sau negativ, cu privire la elementele esențiale ale raportului de conflict: faptă, persoană și vinovăție”. Însă, plecând de la incidența prevederilor art.21 alin.(3) din Legea fundamentală asupra tuturor litigiilor și având în vedere și dispozițiile art.20 din Constituție și cele ale art.53 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a

libertăților fundamentale, Curtea a constatat că prevederile art.6 din Convenție trebuie respectate de legiuitor și atunci când reglementează în domeniul procedurilor penale care nu țin de rezolvarea cauzei pe fond, inclusiv în ceea ce privește procedura desfășurată în camera preliminară.

39. Așa fiind, în ceea ce privește contradictorialitatea, Curtea a observat că „acest concept este definit în doctrină ca dreptul fiecărei părți de a participa la prezentarea, argumentarea și dovedirea pretențiilor sau apărărilor sale precum și dreptul de a discuta și combate susținerile și probele celeilalte părți. Contradictorialitatea se traduce în aducerea la cunoștință celeilalte părți a argumentelor de fapt și de drept, pe de-o parte, și posibilitatea celeilalte părți de a răspunde acestora, pe de altă parte. Astfel, contradictorialitatea este, în primul rând posibilitatea reală de a dezbate în fața judecătorului tot ceea ce este avansat în drept sau în fapt de către adversar și tot ceea ce este prezentat de acesta, probe sau alte documente. Din perspectiva protejării drepturilor omului, principiul contradictorialității este un element al principiului egalității armelor și al dreptului la un proces echitabil. Astfel, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a statuat că egalitatea armelor este o trăsătură inerentă a unui proces echitabil, care presupune ca fiecărei părți să i se acorde posibilitatea rezonabilă de a prezenta cauza în condiții care să nu o plaseze într-o situație net dezavantajoasă vis-a-vis de adversarul său (Hotărârea din 16 noiembrie 2006 pronunțată în Cauza Klimentyev împotriva Rusiei, paragraful 95). [...] Totodată, instanța europeană a statuat că un aspect fundamental al dreptului la un proces echitabil este acela că, în materie penală, inclusiv elementele ce țin de procedură, ar trebui să se desfășoare într-o manieră contradictorie, trebuind să existe egalitate de arme între acuzare și apărare. Dreptul la un proces în contradictoriu înseamnă, într-un caz penal, că atât procurorului cât și inculpatului trebuie să li se ofere posibilitatea de a avea cunoștință și de a putea aduce observații referitoare la toate probele prezentate sau la observațiile depuse de către cealaltă parte în vederea influențării deciziei instanței (Hotărârea din 16 februarie 2000 pronunțată în Cauza Rowe și Davis împotriva Regatului Unit,

paragraful 60). Legislația națională poate îndeplini această exigență în diverse maniere, dar metoda adoptată de către aceasta trebuie să garanteze ca partea adversă să fie la curent cu depunerea observațiilor și să aibă posibilitatea veritabilă de a le comenta (Hotărârea din 28 august 1991 pronunțată în Cauza Brandstetter împotriva Austriei)”.

40. Astfel, din perspectiva contradictorialității, ca element definitoriu al egalității de arme și al dreptului la un proces echitabil, Curtea Constituțională a apreciat că norma legală trebuie să permită comunicarea către toate părțile din procesul penal a documentelor care sunt de natură să influențeze decizia judecătorului și să prevadă posibilitatea tuturor acestor părți de a discuta în mod efectiv observațiile depuse instanței.

41. În ceea ce privește dreptul la o procedură orală, Curtea a observat că „numai în cadrul unor dezbateri desfășurate oral procesul poate fi urmărit efectiv, în succesiunea fazelor sale, de către părți. Totodată, dreptul la o procedură orală conține și dreptul inculpatului, al părții civile și al părții responsabile civilmente de a fi prezente în fața instanței. Acest principiu asigură contactul nemijlocit între judecător și părți, făcând ca expunerea susținerilor formulate de părți să respecte o anumită ordine și facilitând astfel stabilirea corectă a faptelor. Curtea observă că, din reglementarea instituției camerei preliminare, se desprinde ideea imposibilității pentru judecătorul din această fază de a administra probe pentru a stabili legalitatea probelor administrate în faza de urmărire penală, nebeneficiind de contradictorialitate și oralitate, singura posibilitate pentru acesta fiind constatarea formală a legalității probelor sau necesitatea excluderii unora dintre acestea. [...] Or, imposibilitatea judecătorului de cameră preliminară de a administra noi probe ori de a solicita depunerea anumitor înscrisuri, precum și lipsa unei dezbateri orale cu privire la aceste aspecte, îl pun pe acesta în postura de a nu putea clarifica situația de fapt, aspect ce se poate răsfrânge implicit asupra analizei de drept.”

42. Din această perspectivă, Curtea a apreciat că „rezultatul procedurii în camera preliminară referitor la stabilirea legalității administrării probelor și a

efectuării actelor procesuale de către organele de urmărire penală are o influență directă asupra desfășurării judecății pe fond, putând să fie decisiv pentru stabilirea vinovăției/nevinovăției inculpatului. Or, reglementând în acest mod procedura camerei preliminare și având în vedere influența pe care această procedură o are asupra fazelor de judecată ulterioare, Curtea constată că legiuitorul a încălcat dreptul părților la un proces echitabil în componenta sa privind contradictorialitatea, oralitatea și egalitatea armelor.”

43. Spre deosebire de situația analizată prin Decizia nr.641 din 11 noiembrie 2014, care a vizat o procedură penală care nu soluționa cauza pe fond, Curtea constată că, în prezenta speță, procedura specială reglementată de art.549¹ din Codul de procedură penală vizează o atribuție a judecătorului de cameră preliminară în care acesta decide asupra fondului cauzei, respectiv dispune cu privire la desființarea unui înscris sau cu privire la confiscarea specială a unor bunuri. Aceasta, în condițiile în care nici ordonanța procurorului de clasare sau de renunțare la urmărire penală prin care decide cu privire la raportul de drept penal analizat și nici încheierea judecătorului prin care se soluționează plângerea împotriva acestor soluții ale procurorului, în baza art.341 din Codul de procedură penală, nu au autoritate de lucru judecat în fața judecătorului de cameră preliminară care urmează a se pronunța în conformitate cu prevederile art.549¹ din Codul de procedură penală. Codul de procedură penală prevede expres în art.28 că doar hotărârea definitivă a instanței penale are autoritate de lucru judecat în fața instanței civile care judecă o acțiune civilă cu privire la existența faptei și a persoanei care a săvârșit-o și că, în cazul unei hotărâri definitive de achitare sau de încetare a procesului penal, instanța civilă nu este legată de această hotărâre în ceea ce privește existența prejudiciului sau a vinovăției autorului faptei ilicite.

44. Pentru aceste motive, Curtea apreciază că argumentele pe care s-a fundamentat soluția pronunțată de Curtea Constituțională în Decizia nr.641 din 11 noiembrie 2014, prin care s-a constatat neconstituționalitatea dispozițiilor referitoare la procedura urmată de judecătorul de cameră preliminară în exercitarea atribuțiilor

care nu vizează soluționarea fondului cauzei, sunt cu atât mai mult aplicabile speței deduse analizei prezente cu cât, așa cum s-a reținut mai sus, aceasta privește procedura de soluționare a unor probleme de fond: desființarea unui înscris falsificat, respectiv confiscarea specială.

45. Astfel, Curtea observă că, potrivit art.549¹ din Codul de procedură penală, procedura desfășurată în fața judecătorului de cameră preliminară în această materie prevede o judecată sumară, pe baza notelor scrise depuse de către persoanele ale căror drepturi sau interese legitime au fost afectate, fără respectarea principiilor oralității și contradictorialității, potrivit cărora procurorul și părțile din proces au dreptul de a lua cunoștință de toate piesele și observațiile prezentate judecătorului și de a-și putea expune susținerile în fața acestuia.

46. În plus față de argumentele reținute în decizia menționată, în ceea ce privește procedura referitoare la luarea măsurii de siguranță a confiscării speciale sau a desființării unui înscris în caz de clasare sau renunțare la urmărirea penală, Curtea constată și înfrângerea principiului publicității procesului, întrucât atât fondul cauzei, cât și contestația împotriva soluției pronunțate, conform art.549¹ alin.(3) și (5) din Codul de procedură penală, se soluționează într-o ședință nepublică.

47. Principiul publicității reprezintă una dintre garanțiile explicite ale procesului echitabil, consacrată în art.6 par.1 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, potrivit căruia fiecare persoană are dreptul la judecarea în mod public a cauzei sale. Instanța europeană a statuat că publicitatea procedurilor desfășurate în fața organelor judiciare are ca scop protejarea justițiabililor împotriva unei justiții secrete și că, prin transparența pe care o asigură administrării justiției, publicitatea procedurilor judiciare ajută la realizarea obiectivului esențial al art.6 par.1 din Convenție, respectiv derularea unui proces echitabil în deplină concordanță cu principiile fundamentale ale unei societăți democratice. Principiul publicității vizează dezbaterile propriu-zise ale procesului și pronunțarea hotărârilor și implică dreptul la o ședință publică, cu excepția situațiilor

în care circumstanțe excepționale justifică desfășurarea procesului ”cu ușile închise”. Instanța europeană a decis că renunțarea la publicitate poate fi expresă sau tacită, trebuie să fie neechivocă și să nu pună în discuție un interes public important.

48. Pornind de la aceste premise și ținând seama că procedura de soluționare a cererilor privind desființarea unui înscris falsificat, respectiv confiscarea specială a unui bun antamează fondul cauzei, Curtea Constituțională observă lipsa unei rațiuni care să justifice absența publicității ședinței de judecată în procedura supusă controlului de constituționalitate și, prin urmare, constată că dispozițiile art.549¹ din Codul de procedură penală contravin prevederilor constituționale ale art.21 alin.(3) privind dreptul la un proces echitabil.

49. Pe de altă parte, în procedura analizată, deși judecătorul de cameră preliminară decide cu privire la fondul cauzei, și anume cu privire la elementele esențiale ale raportului de conflict - faptă, persoană și vinovăție -, persoanele vătămate în interesele lor și procurorul nu au dreptul de a solicita administrarea unor mijloace de probă, de a folosi aceste mijloace de probă și de a invoca excepții pentru a-și argumenta poziția. Or, din perspectiva dreptului la apărare garantat de art.24 din Constituție, o atare situație este inacceptabilă. Curtea consideră că dreptul la apărare conferă oricărei părți implicate într-un proces și indiferent de natura acestuia (civil, penal, comercial, administrativ, litigiu de muncă) posibilitatea de a folosi toate mijloacele prevăzute de lege prin care pot fi invocate situații sau împrejurări ce susțin și probează apărarea. Acesta include participarea la ședințele de judecată, posibilitatea de a folosi orice mijloc de probă, de a solicita administrarea unor probe și de a invoca excepții procedurale ce îi pot sprijini poziția.

50. Distinct de cele expuse în prealabil, cu privire la procedura confiscării speciale, Curtea apreciază că, pe lângă textele constituționale și convenționale constatat a fi încălcate, trebuie respectate și garanțiile prevăzute de art.6 par.2 și 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale. Aceasta deoarece, potrivit Codului penal, măsura confiscării speciale este o măsură de siguranță, care se poate lua față de o persoană care a comis fapte prevăzute de

legea penală, conform art.2 alin.(1) din Codul penal. Măsurile de siguranță au, în sfera categoriilor juridice, caracterul de sancțiuni de drept penal, în conformitate cu prevederile art.2 din Codul penal, deoarece pot fi dispuse numai față de persoanele care au săvârșit fapte penale, chiar dacă făptuitorului nu i se aplică o pedeapsă, conform art. 107 alin. (2) și (3) din Codul penal. De altfel, și Curtea Constituțională a statuat că incidența aplicării lor nu este determinată de existența stării de pericol relevată de acea faptă (Decizia nr. 78 din 11 februarie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 273 din 14 aprilie 2014).

51. Curtea Europeană a Drepturilor Omului a statuat că dreptul reclamantilor la respectarea bunurilor lor presupune existența unei garanții judiciare eficiente (Decizia din 5 iulie 2001, pronunțată în Cauza *Arcuri împotriva Italiei*). Astfel, din jurisprudența europeană (Hotărârea din 23 septembrie 2008, pronunțată în Cauza *Grayson și Barnham împotriva Regatului Unit*, paragraful 45; Hotărârea din 5 iulie 2001, pronunțată în Cauza *Phillips împotriva Regatului Unit*, paragrafele 42 și 43; Decizia din 5 iulie 2001, pronunțată în Cauza *Arcuri împotriva Italiei*; Decizia din 27 iunie 2002, pronunțată în Cauza *Butler împotriva Regatului Unit*) se desprinde necesitatea existenței următoarelor garanții: evaluarea trebuie făcută de către o instanță în cadrul unei proceduri judiciare, ce include o audiere publică; apărarea trebuie să aibă acces la dosarul cauzei/comunicarea în avans a argumentelor acuzării; persoanele în cauză trebuie să aibă posibilitatea să administreze probe, să ridice obiecțiile și să prezinte dovezile (fie ele mărturii documentare sau verbale) pe care le consideră necesare; prezumțiile pe care acuzarea se bazează să nu fie absolute, astfel încât ele să poată fi răsturnate de inculpat. Mai mult, în materia confiscării extinse, instanța europeană a statuat că aplicarea practică a diverselor dispoziții naționale privind această măsură de siguranță este compatibilă cu noțiunea de proces echitabil, cu prezumția de nevinovăție, cu protecția proprietății, și include confiscarea în cadrul pedepselor penale la care se referă art. 7 din Convenție. A se vedea în acest sens Hotărârea din 23 septembrie 2008, pronunțată în Cauza *Grayson și Barnham împotriva Regatului Unit*, paragraful 45, Hotărârea din 5 iulie 2001,

pronunțată în *Cauza Phillips împotriva Regatului Unit*, paragrafele 42 și 43, Hotărârea din 1 martie 2007, pronunțată în *Cauza Geerings împotriva Olandei*, paragraful 44, precum și Hotărârea din 10 mai 2012, pronunțată în *Cauza Sud Fondi - S.R.L. și alții împotriva Italiei*, paragraful 52.

52. Așa fiind, Curtea apreciază că procedura desfășurată în fața judecătorului de cameră preliminară care decide cu privire la fondul cauzei, respectiv cu privire la elementele esențiale ale raportului de conflict - faptă, persoană și vinovăție - în ceea ce privește aplicarea măsurii de siguranță a confiscării speciale nu întrunește garanțiile prevăzute de art.6 par.2 și 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, așa cum acestea au fost dezvoltate în jurisprudența instanței europene.

53. În fine, în ceea ce privește dispozițiile art.549¹ alin.(1) și (4) din Codul de procedură penală, care reglementează competența judecătorului de cameră preliminară de a soluționa sesizările având ca obiect luarea măsurii de siguranță a confiscării speciale sau a desființării unui înscris, respectiv cu privire la depunerea contestației împotriva soluției date, Curtea constată că acestea nu sunt afectate de vicii de neconstituționalitate, constituind expresia aplicării prevederilor art.126 alin.(2) din Constituție, potrivit cărora „*Competența instanțelor judecătorești și procedura de judecată sunt prevăzute numai prin lege*”.

54. În altă ordine de idei, Curtea consideră că opțiunea legiuitorului de a atribui judecătorului de cameră preliminară competența de a decide cu privire la confiscarea specială sau la desființarea unui înscris, soluție diferită de cea reglementată de Codul de procedură penală din 1968, nu este de natură să încalce prevederile constituționale atâta timp cât, în cadrul acestei proceduri, există posibilitatea administrării de probe, în ședință publică, în condiții de contradictorialitate și oralitate, cu respectarea garanțiilor constituționale și convenționale referitoare la dreptul la un proces echitabil și dreptul la apărare. Însă legiuitorul are obligația de a respecta normele de tehnică legislativă menite să asigure sistematizarea, unificarea și coordonarea legislației, precum și conținutul și

forma juridică adecvate pentru fiecare act normativ. Curtea observă că, potrivit art.308 din Codul de procedură civilă, *„În cazul în care, potrivit legii, acțiunea penală nu poate fi pusă în mișcare ori nu poate continua, cercetarea falsului se va face de către instanța civilă, prin orice mijloace de probă”*. Or, clasarea sau renunțarea la urmărirea penală, ipoteze în care devin incidente dispozițiile art.549¹ din Codul de procedură penală, reprezintă situații în care *„acțiunea penală nu poate fi pusă în mișcare ori nu poate continua”*, conform art.16 și art.17 alin.(1) din Codul de procedură penală, și care atrage, astfel, și incidența art.308 din Codul de procedură civilă. Într-o atare împrejurare, legiuitorul nu și-a respectat obligația de a adopta norme clare, predictibile și neechivoce, care să elimine orice confuzie în procesul de interpretare și aplicare a acestora.

55. Pentru argumentele expuse, în temeiul art.146 lit.d) și al art.147 alin.(4) din Constituție, precum și al art.1-3, al art.11 alin.(1) lit.A.d) și al art.29 din Legea nr.47/1992, cu majoritate de voturi,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

Decide:

1. Respinge, ca inadmisibilă, excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art.344 alin.(3) și (4), art.346 alin.(3) și (7) și art.347 din Codul de procedură penală, excepție ridicată de Constantin Petcu în Dosarul nr.737/270/2014 al Judecătoriei Onești.

2. Respinge, ca neîntemeiată, excepția de neconstituționalitate ridicată de același autor în același dosar al aceleiași instanțe și constată că dispozițiile art.54 și art.549¹ alin.(1) și (4) din Codul de procedură penală sunt constituționale în raport cu criticile formulate.

3. Admite excepția de neconstituționalitate ridicată de același autor în același dosar al aceleiași instanțe și constată că dispozițiile art.549¹ alin.(2) din Codul de procedură penală sunt neconstituționale.

4. Admite excepția de neconstituționalitate ridicată de același autor în același dosar al aceleiași instanțe și constată că soluția legislativă cuprinsă în art.549¹ alin.(3) din Codul de procedură penală, potrivit căreia judecătorul de cameră preliminară se pronunță *„în camera de consiliu, fără participarea procurorului ori a persoanelor prevăzute la alin.(2) ”* este neconstituțională.

5. Admite excepția de neconstituționalitate ridicată de același autor, în același dosar al aceleiași instanțe, și constată că soluția legislativă cuprinsă în art.549¹ alin.(5) din Codul de procedură penală, potrivit căreia instanța ierarhic superioară ori completul competent se pronunță *„fără participarea procurorului și a persoanelor prevăzute la alin.(2) ”* este neconstituțională.

Definitivă și general obligatorie.

Decizia se comunică președinților celor două Camere ale Parlamentului, Guvernului și Judecătoriei Onești și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Pronunțată în ședința din 17 martie 2015.